

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

Modus per coaceruationem exemplorum, in quo diligiter notandi sunt
nexus. Capvt XL.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

sunt esse in eo, qui (vt ipse accusator obiecit) ruri semper habitavit, & in agro colendo vixerit: quæ vita maximè disiuncta cupiditate, & cum officio coniuncta. Quæ res igitur tantum istum furorem Sex. Roscio obiecit? patri inquit, non placebat, patri non placebat: quam ob causam? necesse est enim eam quoque iustam, & magnam, & perspicuam fuisse. Nam vt illud incredibile est, mortem oblatam esse patri à filio, sine plurimis, & maximis causis: sic hoc verisimile non est, odio fuisse patris filium, sine causis multis, & magnis, & necessarijs. Rursus igitur eodem reuertamur, & quæramus, quæ tanta vitia fuerint vnicuique filio, quare is patri displiceret. At perspicuum est nullum fuisse. Pater igitur amens, qui odisset eum sine causa, quem procrearat. At is quidem fuit omnium constantissimus. Ergo illud iam perspicuum profectò est, si neque amens pater, neque perditus filius fuerit, neque odij causam patri, neque sceleris filio fuisse. Nescio, inquit, quæ causa odij fuerit: fuisse odium intelligo: quia antea cum duos filios haberet, illum alterum, qui mortuus est secum omni tempore volebat esse: hunc in prædia rustica relegarat. Quod Erucio accidebat in mala, nugatoriaque accusatione, idem mihi vsu venit in causa optima. Ille quomodo crimen commentitium confirmaret, non inueniebat: ego res tam leues, qua ratione infirmem, ac diluam reperire non possum. Quid ais Eruci? tot prædia, tam pulchra, tam fructuosa, Sex. Roscius filio suo, relegationis, ac supplicij gratia, colenda, ac tuenda tradiderat.

*Modus per coacervationem exemplorum,
in quo diligenter notandi sunt
nexus.*

CAPVT XL.

Efficax quoque genus confutationis, quo aduersariorum ora prima aggressionem obturatur, cum facti, quod ipsi obijciunt, statim luculentum exemplum in graui auctoritate profertur, vt pro Milone num. 7.

Negant iatu eri lucem esse fas ei, qui à se hominem occisum esse fateatur. In qua tandem vrbe hoc homines stultissimi disputant? nempe in ea, quæ primum iudicium de capite vidit M. Horatij fortissimi viri: qui nondum

libera ciuitate pop. Roman. comitijs liberatus est, cum sua manu fororem interfecit esse fateretur. An est quisquam, qui hæc ignoret, cum de homine occiso quæretur, aut negari omnino solere esse factum: aut rectè, aut iure factum esse defendi? Nisi verò existimatis dementem, P. Africanum fuisse, qui cū à C. Carbone tribuno plebis, in concione seditiose interrogaretur, quid de T. Gracchi morte sentiret, respondit, iure cæsum videri. Neque enim posset, Hala ille Seruilis, aut P. Natica, aut L. Opimius, aut C. Marius, aut me consulere, senatus non nefarius haberi, si sceleratos ciues interficere nefas esset. Itaque hoc, iudices, non sine causa fictis fabulis doctissimi homines memoria prodiderunt, cum, qui patris vitæ causa, matrem necauisset, variatis hominum sententijs non solum humana, sed etiam dea sapientissimæ sententia liberatum. Quod si duodecim tabulæ nocturnum furem, quoquo modo diurnum autem, si se telo defenderit, interficere impunè voluerunt: quis est qui quoquo modo, quis inrefectus sit puniendum putet, cum videat aliquando gladium nobis ad occidendum hominem ab ipsis porrigi legibus? Atqui si tempus est vltimum iure hominis necandi, quæ multa sunt, certè illud est non modo iustum, verum etiã necessarium, cum vi vis illata defenditur. Pudentiam enim eriperet militi tribunus militaris in exercitu C. Marij, propinquus eius Imperatoris: interfecit ab eo est, cui vim afferebat. Facere enim probus adolefcens periculose, quam perpeti turpiter maluit: atque hunc ille vir summus, scelere solutum, periculo liberavit. Insidiatori verò, & latroni, quæ potest afferri iniusta nex? Quid comitatus nostri? quid gladij volunt? quos habere certè non liceret, si vt illis nullo pacto liceret. Est enim hæc, iudices, non scripta, sed nata lex: quam nō didicimus, accepimus, legimus: verum ex natura ipsa arripimus, hausimus, expressimus, ad quam non docti, sed facti non instituti, sed imbuti sumus: vt si vrba nostra in aliquas insidias, si in vim, si in tela, aut latronum, aut inimicorum incidisset: omnis honesta ratio esset expediendæ salutis. Silent enim leges inter arma, nec se expectari iubent, cum ei, qui expectare velit ante iniusta pœna luenda sit, quæ iusta repetenda. Et si persapienter, & quodammodo tacitè, dat ipsa lex potestatem defendendi: quæ nō modo hominè occidi, sed esse cū telo hominè occide-

di causa vetat: vt cum causa, non telum quaeretur, qui sui defendendi causa telo esset vsus, non hominis occidendi causa habuisse telum iudicaretur.

Vide item, quae habet Cicero pro Amer. 42. 44. 45. 48. 52. 54. Caccina. 82. 84. Muren. 67. Harusp. 17.

Confutatio.

Pro caeco reo parricidij per ἀνακόλυσον, & ἀπίθανον.

CAPVT XL.

Quinti. Mel. 1.

Volo nunc scire quemadmodum dicat explicatum, tam difficile facinus: caecus parricidium cogitauit, cum quocuius se commisit oculis iturus per totam domum? Quem duce[m] elegit ille, qui erat in cubiculo suo solus? Secum, opinor, secum deliberat. Sufficit sibi, cum homine expeditissimo loquitur. Cur enim socium conscientiae quaerat? omnia potest scire. Primum nox quando sit: Deinde prospicere sollicitè, an omnis familia dormiat: Gradu suspensio ponere certa vestigia, & in omnem timoris sui partem sollicitum circumagere vultum. O quam parum est in metu, ipsos etiam oculos habere. Ita non iste sibi dixit: Occidere quidem patrem volo, sed quem sequentur haec manus? Nocte solus egrediar, sed quando perueniam? puras non iunctis habitare liminibus: domus inter patrem, filiumque media. Quantum erroris, quantum morae! spatium ingens, & vix metiendum. Caecitas inconsulta quid agis? nox ante deficiet. Quid si deinde, vterque vigilauerit: quid si nouerca? Age limen inueniam, cardines sine strepitu mouebo, dormientis cubiculum intrabo, quiescentem feriam patrem, semel satis erit, nec nouerca vigilabit. Securus egrediar, sciente nullo reuertar. Vota sunt ista, sed oculorum, caecus desperaret etiam, si tam multa nox polliceretur. Hoc loco quaeram necesse est, quae ratio fuerit, vt iuuenis ad parricidium suo potissimum gladio vteretur. Nimirum illud in mentem venit, quia erat relicturus. Nam si alienum, & ignotum in vulnere patris gladium reliquisset, poterat de percussore dubitari. Hic attulit suum, vt etiam si euasisset, tamen ferro suo teneretur. Cur ergo, inquis, gladium in cubiculo tuo habebas? quia habueram semper, quia vsurus illo non eram. Ferrum ego patri-

cidio meo, tot ante annos praeparauit, & secundum illum, quem minabar, patri tandiu innocens fui. Ego eram ferro, ac mente paratus, & tot abiere noctes, ante gladium illum familiarum oculis tuis feci, ante omnibus seruulis notum. Pependit in cubiculo meo, tanquam testis conscientiae meae, palam in medio, negligenter, sic vt subtrahi possit. Non illud conscientia trepida velauit, tam notus in cubiculo fuit, quam caecitas domini.

Confutatio, in qua explicatur lex.

Lex, qui parentes in calamitate deseruerit, insepultus abijciatur.

Filius, vt patrem redimeret è vinculis, matrem caecam reliquit.

Pater alligatus est, mater caeca est. Vnus vtrique filius, magna locorum distantia. Habet lex in medio debitorem. Duc ad vtrum maus, ad vtrumque non potes, nisi hanc misero conditionem imponimus, vt quicquid fecerit, proijciendus sit. Si exierit, mater sepe- liri vetabit: si remanserit, pater.

Quin de ola 6.

De peroratione.

CAPVT XLI.

Peroratio, quasi extremus actus restat, oratori strenuo, & diligenti minime negligendus. Et eo quidem magis excoendendus, quod, quae vltimo loco dicuntur, aculeum mentibus auditorum, potissimum insigere, atque relinquere debeant. HENRICVS ille MAGNVS, cuius, vt & Regis optimi, & Auaustissimi Parentis saepius iucundissime recurrat memoria, vt magnum, & in omnibus rebus estimatum fuit eius iudicium, dicebat se oratores ex perorationibus cognoscere, quod initio artificiosis iligata verborum structura, ad numeros ferretur oratio: sub finem natura ipsa, se in suis motibus promeret frequentius. Euenit vsu plerumque multis, vt initia habeant splendida, lentos, & iacentes exitus. Cum enim toti in illud, quod primum occurrit, in exornanda scilicet proemia, acerrima mentis cogitatione ferantur, extrema, vel iam hebescentibus ingenij, & industria aculeis, vel certe temporis penuria, perquam neglecta, atque arida esse patiuntur. Itaque initio, cum elaborata orationis, veluti pennae innixi rapiuntur, placent sub finem, deficiente iam arte, cum parum natura habeant.

Peroratio. nis momentum.

Henrici Magni iudicium de oratoribus.

Causa suauis perorationis.

